

İstanbul Barosu Başkanlığına

**Konu: 3713 sayılı Terörle Mücadele
Kanununun değerlendirilmesi.**

1) Hukuk devletinin varlığı ve korunması yönünden, terörle mücadele kadar bu mücadelenin hukukî yollarla yapılması da önemlidir. Sadece insan haklarının normal kullanımını ifade eden fiillerin cezalandırılması durumunda değil, devleti koruma kalkanının arkasına gizlenerek işlenen suçların cezalandırılmaması durumunda da hukuk devletinden uzaklaşılır. Bu itibarla genel olarak suçlulukla mücadelede olduğu gibi terörle mücadelede de demokratik hukuk kurallarının dışına çıkılmamalıdır. Aksi halde pek çok masum kimse- nin işkenceye uğraması, adliye kapılarında sürünmesi ve ömrünün önemli bir kısmını tutukevlerinde veya cezaevlerinde geçirmesi gibi kabul edilemez sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olur.

Unutulmamalıdır ki, her sanık suçlu değildir. Nitekim Anayasanın 38. maddesine göre "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz" hükmünü içermektedir. Bugün ceza mahkemelerinde açılan davaların büyük bir kısmı beraatle sonuçlanmaktadır. O halde her terör sanığı da suçlu değildir. Aksine bir anlayışla her terör sanığının mutlaka cezalandırılmasını sağlayacak düzenlemeler getirmek, bir başka teröre, yani devlet terörüne veya adlî teröre yol açacaktır.

2) Kanunun 1. maddesinde yer alan "terör" tanımı, ceza hukumuza hakim olan (TCK. m 1) ve Anayasanın da güvencesi altında bulunan (Ay. m.38) kanunilik ilkesinin sınırlarını büyük ölçüde zorlamaktadır. Nitekim kanunilik ilkesinin gerçekleştirilmesi için, sadece suç sayılan fiilin kanunda öngörülmüş olması yetmez; bu fiilin açık bir şekilde, yani meşru olanla olmayanın sınırını ortaya koyacak şekilde tanımlanmış olması da gerekir. Oysa söz konusu maddede sayılan yöntemlerin çoğunun anlamı ve sınırları belli değildir. Ayrıca kavram kargaşası yaratılmıştır. Bu tür düzenleme-

-2-

lerde genellikle ya "cebir"den veya "şiddet ve tehdit"ten söz edilir. Çünkü "cebir" (costringimento) genel bir kavramdır ve "maddi cebir" (costringimento fisico) veya "mânevî cebir" (costringimento psichico) şeklinde ortaya çıkar. Maddi cebir, "şiddet" (violenza) deyimi ile mânêvî cebir ise "tehdit" (minaccia) deyimi ile ifade edilir. Ceza Kanunumuzda, bir çeviri yanlışlığı sonucu, sık sık "cebir ve şiddet veya tehdit" deyimlerine yer verilmektedir (m. 201, 269, 384/IV, 414/2, 416/429, 430, 431, 436/2, 495, 496). Oysa aynı maddelerin İtalyan Kanununda karşılığı olan maddelerde sürekli şekilde "şiddet" (violenza) ve "tehdit" (minaccia) deyimleri yer almaktadır. Bu iki deyimın anlamı ceza hukukunda bellidir. Birincisi gerçek veya mefruz bir engeli bertaraf etmek için fizikî enerji veya güç kullanmayı, ikincisi ise gerçekleşmesi failin iradesine bağlı olan gelecekteki bir kötülüğü muhtemel göstermeyi ifade eder. O halde maddede şiddet ve tehditten söz ettikten sonra bu ikisini birlikte ifade eden "cebir" deyimine gerek olmadığı gibi, "baskı", "korkutma", "yıldırma" ve "sindirme" deyimlerine yer verilmesine de gerek yoktur. Zira, ya bu sonuncular şiddet veya özellikle tehdit kavramına dahildirler veya ne anlama geldikleri belli değildir.

Terör tanımında sayılan amaçlar da son derece belirsiz ve uygulamada tereddütlere, hatta keyfî yorumlara neden olabilecek niteliktedir. Örneğin Cumhuriyetin siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek", " Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek", " devlet otoritesini zaafa uğratmak", " Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak" gibi.

Bu tanım, Kanunun 7. maddesi ile birlikte nazara alındığında soyut bir "terör tanımı" olarak kalmamakta, bir suç tanımı, yani "terör örgütü kurma suçu"nın tanımı haline gelmektedir. Herhangi bir suç tanımının bu derece belirsiz kavramlara dayandırılması, her şeyden önce suçların kanuniliği ilkesiyle bağdaştırılamaz. Zira böyle bir tanım, bu derece ağır müeyyideleri gerektiren konularda keyfî uygulamalara yol açmak suretiyle kanunilik ilkesinin kişi hak ve özgürlüklerini garanti edici işlevini etkisiz hale getirir.

Öte yandan Kanunun 1. ve 7. maddeleri ile TCK.nun yürürlükten kaldırıldığı ifade edilen 141 ve 163/1. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde söz konusu maddelerde belirtilen amaçlara yönelik cemiyetleri kurma, bunların faaliyetlerini düzenleme ve idare

-3-

etme fiillerinin suç olmaktan çıkarıldığını savunmak zordur. Aynı fiiller daha geniş ve belirsiz amaçlarla ve tanımlarla yeniden suç haline getirilmiştir. Burada "baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma sindirme veya tehdit" gibi yöntemlerin şart koşulması büyük bir önem taşımaz. Zira, bu yöntemlerin son derece belirsiz oldukları bir yana, uygulamada bir kısım örgütler yönünden bunlar çoğu defa esasen var farzedilmektedir.

3) Kanunun 2. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ve terör örgütüne mensup olmadığı halde bu örgüt adına suç işleyenlerin de terör suçlusu sayılacağı hükmü, anlaşılması güç ve dolayısıyla uygulamada yanlışlıklara ve haksızlıklara yol açabilecek bir hükümdür. Zira bu hüküm, geçmişte olağandışı dönem yargılamalarında sık sık görüldüğü gibi, tek başına hareket eden sanıklar ile terör örgütleri arasında yapay bağlantılar kurulmasına ve bu örgütlerden biri adına hareket ettiği yolunda sanıklardan işkence yoluyla ikrarlar sağlanmasına neden olacaktır.

4) Terör suçlarına ait cezaların artırılmasını öngören 5. maddede hükmü, şartla salıvermeyi düzenleyen 17. madde hükmüyle birlikte değerlendirildiğinde, terör suçları yönünden cezalarda ikili bir artışın öngörüldüğü ortaya çıkmaktadır. Yani hem hükmedilecek ceza miktarı artırılmakta, hem de fiilen çektirilecek ceza miktarı artırılmaktadır.

Cezaların ağırlığının bu tür suçlarda önleyici bir etkisi olduğu söylenemez. O halde cezalardaki bu gereksiz şiddeti, terör suçlularının islahı mümkün olmayan tehlikeli suçlular olduğu şeklindeki ve çoğu defa gerçeği yansıtmayan bir varsayımdan başka bir gerekçeye dayandırmak ve açıklamak mümkün olamamaktadır.

5) Kanunun 6. maddesinde yer alan ve "terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerinin açıklanması ve yayınlanması"nı yasaklayan hüküm, söz konusu görevlilerin her türlü icraatını kamunun bilgisi ve eleştirisi dışında tutmayı amaçlamaktadır. Oysa kamu görevlilerinin yine kamuyu ilgilendiren icraatının kamuya duyurulması eleştirilmesi basın özgürlüğünün gereği olduğu gibi, demokratik hukuk devletinin de gereğidir. Kanunun anlayışı, basın özgürlüğünün ve demokratik hukuku devletinin gerekleriyle çatışmakla kalmayacak, ayrıca devamlı şekilde yakınılan işkence olaylarını teşvik edecek, en azından işkencecileri yüreklendirecektir.

Bu hüküm, öte yandan, işkenceye tabi tutulan kişilerin kendilerine işkence yapanları açıklamalarını ve bu konuda adli makamlara başvurmalarını da önleyecek niteliktedir.

Ayrıca 6. maddenin 3. fıkrasındaki yasak da, muhbirleri gereğinden fazla korumakta, buna karşılık haksız ihbarlara hedef olan kimselerin kendilerini ihbar edenlere karşı savunmalarını zayıflatmaktadır. Nitekim, söz konusu fıkra da " Bu Kanunun 14 üncü maddesine aykırı olarak muhbirlerin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar"ın cezalandırılacağı hükme bağlanırken, 14. madde de muhbirlerin hüviyetlerinin ancak rızaları ile veya ihbarın mahiyeti suç teşkil ettiği içinde açıklanabileceği hükme bağlanmaktadır. Bu hükümler karşısında gerçeğe aykırı olarak ihbar edilen kişi, hakkında kamu davası açılmasına yer olmadığına karar verilinceye veya açılan kamu davası sonuçlanıncaya kadar ve kendisine isnat edilen fiili işlemediği kesin hükmüyle tesbit edilinceye kadar muhbirin hüviyetini adli makamlara dahi açıklayamayacak ve muhbirin müfteri olduğunu ileri süremeyecektir. Böyle bir anlayış gereksiz ve asılsız ihbarları teşvik edeceği gibi, savunma hakkını da büyük ölçüde sınırlandıracaktır.

Yine aynı maddede mevkute sahiplerini ağır para cezasıyla cezalandıran son fıkra hükmü de kabul edilebilir değildir. Böyle bir hüküm, kişileri başkalarının fiillerinden sorumlu tutmak anlamına gelir. Henüz devlet ceza hukukunun ortaya çıkmadığı çok eski dönemlere özgü olan ve kişiyi sadece kabile veya ulus (gens) biçiminde beliren yegâne sosyo-politik gerçekliğin bir unsurundan ibaret sayan anlayışın ürünü olan bu tür sorumluluk, modern ceza hukukunun temel ilkelerinden olan " herkes kendi fiilinden sorumlu tutulur" ilkesine olduğu kadar, Anayasanın 38. maddesinde yer alan " Ceza sorumluluğu şahsidir" ilkesine de aykırıdır. Ayrıca, burada öngörülen müeyyide-nin "ağır para cezası" olması, farklı şekilde düşünmeyi haklı göstermez. Zira, bu ceza da TCK.nun 11. maddesinde sayılan cürüm cezalarından biridir. Kaldı ki, ödenmemesi veya ödenememesi halinde üç yıla kadar hürriyeti bağlayıcı cezaya dönüşebilmektedir.

Bütün bunlar 7. maddenin son fıkrasında ve 8. maddenin 2. fıkrasında yer alan mevkute sahiplerinin cezalandırılmasını öngören hükümler için de geçerlidir.

6) Kanunun 7. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "örgüt mensuplarına yardım edenler"ın cezalandırılacağına dair hüküm de kanu-

-5-

nilik ilkesinin gerektirdiği açıklığa sahip olmayıp uygulanmada tereddütlere ve keyfiliklere yol açacaktır. Burada yardım edenin, yardım ettiği kişinin örgüt üyesi olduğunu bilmesi ve yardımın yardım edilenin örgütsel faaliyetine ilişkin olması şartlarının açıkça belirtilmesi gerekirdi. Nitekim bazan bu kişilere yardım etmek, insanî bir zorunluluk olabilir ve böyle bir yardımı cezalandırmak kabul edilemez. Örneğin yaralı ve ölmek üzere olan bir örgüt üyesini hastahaneye götürmek veya tedavi etmek veya açlıktan ölmek üzere olan bir örgüt üyesine yiyecek vermek gibi.

Yine aynı maddenin 4. fıkrasında yer alan ve dernek, vakıf, sendika ve benzeri kurumların teröre "destek olma"larını cezalandıran hüküm de açık değildir. Buradaki "destek olma" ibaresini nitelendirmek, açıklığa kavuşturmak gerekir. Aksi halde, uygulamada bu tür kuruluşlarla terör arasında bir kısım "mefruz" ilişkiler kurmak ve siyasî iktidarlar tarafından istenmeyen kuruluşların kapatılmasını sağlamak hiç de güç olmayacaktır.

7) Kanunun 8. maddesi 23/c maddesi ile kaldırılmak istenen 142. maddenin özellikle 3. fıkrasında yer alan "millî duyguları yok etmek veya zayıflatmak" için propaganda yapmak suçunu daha da belirsiz bir tanımla yeniden düzenlemektedir. Bu itibarla 142. maddenin tamamen yürürlükten kaldırıldığı iddiası doğru değildir.

8) Kanunun 10. maddesinin (b) bendi "Tutuklu sanık veya hükümlü avukatı ile tutukevi veya cezaevi görevlilerinin nezaretinde görüştürülebilir" hükmünü içermektedir. Bu hüküm CMUK.nun 144. maddesinde öngörülen ve yargıcın takdirine bırakılan "sanığın müdafii ile görüşmesinde hazır bulunma" durumunu terör suçlarından sanık olanlar yönünden zorunlu hale getirmekle kalmamakta, bu durumu terör suçlarından hüküm giyenlere de teşmil etmekte ve hazır bulunma işini yargıktan alarak tutukevi veya cezaevi görevlilerine vermektedir.

Söz konusu hüküm iki ana varsayıma dayanmaktadır. Birincisi, terör sanıklarının mutlaka suçlu oldukları; ikincisi ise, terör sanıklarının avukatlarının mutlaka terör sanıklarıyla işbirliği yaptıkları, adeta onların suç ortağı oldukları varsayımdır. Bu varsayımların ne kadar yanlış ve kollektif bir faaliyet olan ceza muhakemesinin üç temel makamından birini oluşturan savunma makamını işgal eden müdafii ne kadar aşağılayıcı olduğunu ortaya koymak için fazla söz etmeye gerek yoktur. Bu konularda çok istisnai bir kaç

-6-

çarpıcı örnekten hareket ederek, esasen son derece sınırlı olan sanık-müdafi ilişkilerine bu şekilde yeni sınırlamalar getirmek, savunma hakkını büsbütün ortadan kaldıracaktır. Böylece teröristlerin mutlaka cezalandırılması amacına yönelik gibi gözüken bu sınırlamalar, çoğu defa masumların cezalandırılması sonucunu doğuracaktır.

Aslında bu hükümle yapılmak istenen, mevcut fiilî güçlüklerle hukukilik kazandırmaktan ibarettir ve böyle bir düzenleme sadece savunma hakkının sınırlandırılmasına neden olmakla kalmayacak, işkence ve baskı iddialarını da artıracaktır.

9) Kanunun 12. maddesinde yer alan ve terör suçlarının soruşturması sırasında sanıkların ve tanıkların ifadelerini alan veya olay ve tesbit tutanağı düzenleyen zabıta amir ve memurlarının ancak zaruret görülmesi halinde duruşmada tanık olarak dinlenebileceklerine dair hüküm de, her şeyden önce savunma hakkını sınırlayıcı bir hükümdür. Zira pek çok halde sanığın bu kişilerin duruşmada dinlenmesine ilişkin talepleri mahkemece kabul edilmeyebilecektir. Esasen hükmün yazılışı, yargıca bu tür taleplerin reddedilmesini telkin edici niteliktedir. Öte yandan bu hüküm, yargıcı, zabıta amir ve memurları tarafından tutulan ifade veya olay ve tesbit tutanaklarının içeriğini peşinen doğru kabul etmeye zorlamakla kalmayacak, ayrıca devamlı şekilde yakınılan işkence olaylarını teşvik edecek ve işkence iddialarını artıracaktır.

10) Kanunun 13. maddesindeki "erteleme ve paraya veya tedbire çevirme" yasağı, cezaların failin kişiliğine uydurulması, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalardan dolayı hükümlülerin mükerrir suçlu yaratan cezaevlerine konulmaması gibi modern ceza ve infaz hukuku ilkelerine aykırıdır. Ayrıca böyle bir hüküm, bütün terör suçlularının ileride yeniden suç işleyeceklerinin, yani tehlikeli suçlular olduklarının peşinen kabul edilmesi anlamına gelir. Oysa failin tehlikeliliğini ifade eden "suçu alışkanlık haline getirme" veya "suçu meslek edinme" durumları ancak mükerrir suçlular yönünden söz konusudur.

Öte yandan bu hüküm 647 sayılı İnfaz Kanununun genel eğilimine de ters düşmektedir. Nitekim söz konusu Kanunda erteleme imkânları sürekli şekilde genişletilirken, bazı suçlar yönünden ertelemeyi büsbütün yasaklamak anlaşılabılır. degildir.

-7-

11) Kanunun 14. maddesinde öngörülen ve bu Kanunun kapsamına giren suçları ve suçluları ihbar edenlerin hüviyetlerinin açıklanmasını yasaklayan hüküm, terör suçlarının ve suçlularının ortaya çıkmasını sağlamak amacıyla açıklanamaz. Zira bu hüküm, her şeyden önce kişisel nedenlerle asılsız ihbarlarda bulunanları korumakta ve böylece asılsız ihbarları teşvik etmektedir. Öte yandan demokratik hukuk devletinde toplumun bireylerini birbirlerinin takipçisi yaparak toplumda huzur sağlanamaz. Böyle bir uygulama sadece baskıcı rejimlere özgüdür. Nihayet sanık, kendisini ihbar edenin kim olduğunu bilmeden, kendisini yine kendisine yöneltilen isnada karşı gereği gibi savunamaz.

12) Kanunun 15. maddesinde yer alan ve terörle mücadelede görev alanların bu görevleri ile ilgili suçlarından dolayı tutuksuz yargılanmaları ve bunlar için mensup oldukları kurumun parası ile avukat tutma zorunluluğu getiren hüküm, her şeyden önce eşitlik ilkesine aykırıdır. Zira bu hükümle bir kısım sanıklara belirli imtiyazlar tanınmaktadır. Maddenin son fıkrasında bu kişilerin bir kısım suçları hakkında Memurun Muhakematı Kanununun uygulanacağını kabul edilmesi, sağlanmak istenen koruyucu kalkanın boyutlarını daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Terörle mücadele eden istihbarat veya kolluk mensuplarına, görevlerinin gereği olarak, bazı imkânlar sağlanması kabul edilebilir. Ancak unutmamak gerekir ki, burada söz konusu olan, herhangi bir istihbarat veya kolluk mensubu değil, kanunları gereksiz yere ihlal eden, dolayısıyla suç işleyen ve çoğu defa da suçu kişilere işkence etmek olan bir istihbarat veya kolluk mensubudur. Böyle kimselere diğer sanıklara tanınmayan imkânlar tanımak, bunları imtiyazlı sanık haline getirmekten başka bir anlama gelmez ve dolayısıyla kabul edilemez. Terörle mücadele eden istihbarat veya kolluk mensubu olmak suç işlemeyi haklı göstermez.

13) Kanunun 19. maddesinde bu Kanunun kapsamına giren suç faillerinin yerlerini yahut kimliklerini bildirenlerle ödül verilmesi hükmüne bağlanmaktadır.

Bu hüküm de asılsız ihbarları teşvik edicidir. Söz konusu hüküm 2. fıkra da yer alan ve ödül verilen muhbirlerle ayrıca koruma tedbirlerinin uygulanacağını öngören hükümle birlikte nazara alındığında durum daha da vahimleşmektedir.

Kişileri birbirlerinin takipçisi haline getirmenin sakıncalarına bir de muhbirlere karşı, bütün önlemlere rağmen, sürdürülen kişisel veya örgütsel cezalandırmaları eklemek gerekir.

Benzeri bir düzenlemenin 1481 sayılı Asayiş Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hakkındaki Kanunda da var olması bu düzenlemeyi meşrulaştırmaz. Zira " suimisal emsal olmaz"

14) Kanunun geçici hükümleri ile yapılmak istenen hususu sağlamada en normal ve alışılmış yol genel ve özel af kurumlarına başvurmaktadır. Nitekim hemen bütün ülkeler, bazı suçların çok fazla işlendiği dönemler yaşayabilir. Toplumun o sırada içinde bulunduğu şartlar, bu suçların işleniş nedenlerini ortaya koyabilir. Kamu düzeni yeniden kurulduktan sonra bütün bunları unutmak iyi bir politikanın gereğidir. İhtilal ve iç karışıklıklardan sonra huzur ve sükün "atıfet" muameleleri, yani genel veya özel af ile gerçekleştirilebilir. Ancak Anayasanın 87. maddesi nedeniyle yine Anayasanın 14. maddesinde sayılan fiiller, yani esas itibarıyla siyasî nitelikte suçlar yönünden af kurumuna başvurulamaması karşısında başka yollar aramak gerekmiştir.

Burada izlenmesi gereken yol, önce Anayasanın 87. maddesini değiştirmek ve böylece Kurucu Meclis tarafından Yasama Organının yetkisine getirilen ve demokratik anayasal bir düzende açıklanamaz olan bu engeli kaldırmak, böylece af kurumuna bütün suçlar yönünden işlerlik kazandırmaktır.

Bu yola gitmenin halen imkânsız gibi görülmesi karşısında yapılacak iş, ceza hukuku sisteminde var olan kurumları zorlamak olacaktı. Öyle de yapıldı.

Bu konuda başvurulabilecek kurumlar erteleme ve şartla salıvermedir. Ancak erteleme kurumuna başvurulduğunda, mahkeme mahkûmiyet kararı ile birlikte erteleme kararını da verecektir. Hükümlü deneme süresini suç işlemeden geçirdiğinde hakkında verilmiş olan hüküm bütün sonuçları ile ortadan kalkacaktır. Hükümlü daha önce tutuklanmamış ise, cezaya hiç katlanmayacaktır.

Ancak böyle bir uygulama, özellikle adam öldürme müessir fiil, ırza geçme ve kundakçılık gibi suçlarda kamuoyunda kabul edilemez durumlar doğuracak ve kişisel öç almalara neden olabilecek niteliktedir.

-9-

Bu itibarla, mevcut durumda en uygun olanı, süresi kısaltılmış bir şartla salıverme kurumudur. Bu yolla, bir yandan hükümlülere verilen cezanın bir miktarı çektirilebilecek, diğer yandan da mağdurlar ve kamuoyu tatmin edilmiş ve böylece adeta özel affın sonuçları sağlanmış olacaktır.

Geçici hükümlerle yapılmış olan da, esas itibariyle budur ve isabetsiz olmuştur. Ancak bu amaçla yola çıktıktan sonra, bazı siyasi suçlardan dolayı ve özellikle TCK.nun 146. maddesinden dolayı verilen mahkûmiyet hükümleri yönünden şartla salıvermenin uygulanabilmesi için çekilmesi gereken ceza miktarının yüksek tutulması büyük bir çelişkidir. 3713 sayılı Kanunla yapılmak istenenin, yukarıda da belirtildiği gibi, bir tür atıfet muamelesi olduğu ve atıfet muamelesinin (yani genel ve özel affın) de esas itibariyle siyasi suçlar için ortaya çıktığı nazara alındığında, bu çelişkiyi açıklamak mümkün olmamaktadır.

146. madde yönünden şartla salıverme süresinin uzun tutulmasının bir başka sakıncası da 12 Eylülün olağan dışı şartlarında bu maddenin uygulanması biçiminden kaynaklanmaktadır. Nitekim sözü edilen dönemde 146. maddenin sınırları çok geniş tutulmuş, silahlı da olsa üç-beş kişi ile bu suçun işlenemeyeceği bir türlü anlaşılamamış ve her silahlı eyleme bu hüküm uygulanmıştır. Aynı şekilde mala karşı suçlardan olan yağma suçları da çoğu defa Anayasayı ihlale teşebbüs olarak değerlendirilmiş ve 146. maddeye göre cezalandırılmıştır. Öte yandan bu dönemde yargılamaların pek sağlıklı şekilde yapıldığı da söylenemez. Yüzlerce kişilik davalar, toplu suçlamalara ve cezalandırmalara neden olmuş; adli hatalar büyük boyutlara varmıştır. Kanun, şartla salıverme süresini 146. madde yönünden daha uzun tutmakla, bu tür hataların kısmen olsun giderilmesini engellemiştir.

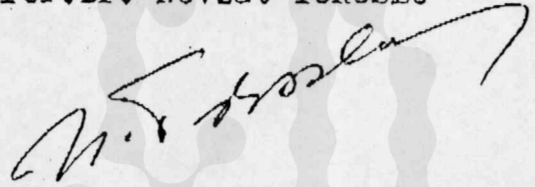
Nihayet TCK.nun 149 ve 313. maddelerine göre verilen mahkûmiyet hükümleri ile 146. maddesine göre verilen mahkûmiyet hükümleri arasında ayırım yapılması ve bu sonuncular yönünden fiilen çekilmesi gereken ceza miktarının yüksek tutulması, 12 Eylül öncesi olayların tarafları arasında ayırım yapılması sonucunu doğurmaktadır. Böyle bir ayırım, yeni politik ve toplumsal huzursuzluklara neden olacaktır.

15) Kanunun geçici 9. maddesi ile getirilen düzenlemenin, temel hukuk ilkelerine olduğu kadar, Anayasanın 35. maddesine de aykırı olduğu kuşkusuzdur. Bu düzenleme 12 Eylül döneminde miras kalan ve ya-

-10-

sama yetkisini elinde bulunduran kişi veya kurumların "kadir-i mutlak" olduğu anlayışının sonucudur. Oysa anayasal bir devlette yasa-
ma organının her şeye kadir olduğu kabul edilemez. Her şeye kadir olma,
ancak bütünü ile nazara alınan devlet için söz konusu olabilir. Buna
karşılık devletin hükümsanlığı üçe ayrıldığında, bunlardan hiç biri,
tek başına her şeye kadir olamaz. Meğer ki, bu ayırım tamamen redde-
dilsin ve kuvvetlerden her biri devletle karıştırılsın. O zaman da
artık demokratik , parlamenter hukuk devletinden söz edilemez.

Prof.Dr. Nevzat TOROSLU

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ